

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

GUVERNUL
ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Szalma, Anna-Mária: *A fénykép a mindennapi életben. Fényképkorpuszok antropológiai elemzése.* [Fotografia în viața cotidiană. O abordare antropologică] Cluj-Napoca: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2014. 352 p.+ CD.

Abstract. Fotografia este un fenomen marcant al secolului XX. Diferitele discipline ale studiilor sociale și-au propus din mai multe perspective și de repetate ori analiza, descrierea acestui mediu. Fotografia privată însă a rămas în mod constant în afara fluxului central al discursului, deși resursa este (încă) la îndemână: în albume, expuse în locuințe, în cutii de pantofi, peste tot. Și este o sursă relevantă, complexă. Volumul își propune o abordare antropologică a fotografiilor private, prin trei cadre teoretice diferite (dar convergente), unde fotografia apare pe rând ca: text (auto)biografic, ca o amprentă a relațiilor sociale, respectiv ca o sursă coerentă, specifică și autonomă. Analiza mediului fotografiei private și a fenomenului fotografierii private este realizată pe de o parte prin însumarea și sistematizarea antecedentelor științifice din domeniul antropologiei și etnografiei maghiare. Pe de altă parte, analiza este realizată prin trei studii de caz, concentrându-se asupra problematicei ca răspândirea și penetrarea fotografierii în viața cotidiană sau a posibilităților de a analiza lumea reprezentată prin fotografii. Corpusurile de fotografii private sunt reprezentative în primul rând în contextul societății maghiare din Ardeal în secolul XX, fotografiile atingând atât mediul rural cât și cel urban, pe un teritoriu relativ întins. Rezultatele cercetării sunt relevante la mai multe nivele: la un nivel microsocial (individ, familie, comunitate) dar și la un nivel mai general, chiar global.

▪ reviste, articole

Cârstocea, Raul: *Anti-semitism in Romania: historical legacies, contemporary challenges.* [Antisemitism în România: moșteniri istorice, provocări contemporane] ECMI Working Paper nr. 81, 2014.

Abstract. Articolul de față oferă o scurtă examinare a formelor de manifestare a antisemitismului în România, de la constituirea statului în secolul al XIX-lea și până în prezent. Deși autorul este conștient de limitele inerente unui asemenea demers, consideră, în același timp, că o perspectivă istorică atât de cuprinzătoare ne permite să observăm tipare de continuitate și schimbare care ar putea să explice unele trăsături caracteristice formelor de antisemitism român, cât și să aducă în atenție importanța unui fenomen care a fost esențial istoriei moderne a României (deși în măsuri diferite în funcție de perioadele istorice) și care este încă vizibil în țară. Astfel, autorul își propune să analizeze literatura scrisă pe această temă și adresată publicului vorbitor de limba engleză, precum și să sublinieze lacunele din literatură care cer o explorare mai minuțioasă a subiectului. În sfârșit, deși articolul este limitat la studiul de caz al României, unele dintre tipurile de prejudecăți discutate în conținutul său prezintă paralele clare cu situația din alte țări central- și est-europene, în timp ce altele evidențiază particularități contextuale care diferențiază cazul României de alte țări din regiune.

Studiul integral poate fi descărcat de pe pagina web [ECMI](http://ecmi.eu).

Vincze, Enikő: The racialization of Roma in the 'new' Europe and the political potential of Romani women. *European Journal of Women's Studies*, Vol. 21, Nr. 4, 2014, pp. 435-442.

Abstract. Formarea „noii” Europe a dat naștere la multe promisiuni în privința romilor europeni, inclusiv recunoaștere culturală, drepturile omului și incluziune socială. În același timp, generat de politici neoliberale, aceasta a perpetuat și chiar a crescut disparitățile social-economice între și în statele membre ale UE. În acest context, romii au fost rasializați ca „grup etnic inferior” asociat cu probleme sociale sau amenințare la adresa Europei „civilizate”, fiind acuzați și criminalizați pentru a face parte unei clase precarii. Articolul de față susține că politicile culturale, juridice și sociale întreprinse în numele romilor care în același timp îi definește ca „romii”, nu au reușit să abordeze cauzele sistemice ale inegalităților, excluziunii și marginalizarea avansată. Autoarea observă că poziția „romilor” creată de către cadrele discursive (de exemplu națiune nonteritorială, minoritate transnațională, cetățeni cu drepturi la drepturile universale ale omului, grup vulnerabil) este pervertită de rasism în „argumente” legate de către romi ca o specie diferită (desemnând inferior) și subumană care nu ține de o națiune (un stat) sau o „țară-mamă”. „Romii” au nevoie de acțiuni pozitive pentru a acționa ca și cetățeni „normali”, și nu pot fi integrați în societate pentru că „nu le place să lucreze”. Mai mult decât atât, lucrarea discută cum acest proces de rasializare asociază romii cu „sărăcia est-europeană” și face uz de ideologii de gender. În final, lucrarea abordează potențialul politic al femeilor rome în fața rasializării romilor, care este o manifestare a rasismului care stă la baza și justifică Europa „nouă” neoliberală.

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

Proiectul *Iskolák veszélyben* [Școli periclitare]

Descriere. Strâns legat de declinul demografic și scăderea ratei fertilității, numărul copiilor maghiari din Transilvania scade continuu din 2006. Prin urmare, sistemul educațional cu predare în limba maghiară este periclitat, mai ales în „teritoriile de diasporă”, unde numărul elevilor maghiari a scăzut chiar și cu 25-50% în cursul unui deceniu. În cazul că cei afectați nu conștientizează această problemă și nu se iau măsuri corespunzătoare, rezultatul iminent al acestui proces va fi că până în anul 2020 multe instituții vor fi închise. De fapt, acest colaps s-a declanșat deja în județele Caraș-Severin, Timiș și Sibiu, dar situația este alarmantă și în Maramureș, Arad, Brașov sau Hunedoara unde copiii ajung să învețe într-un procent ridicat în clase românești sau germane din cauza desființării claselor maghiare.

Pornind de la observarea acestei tendințe, proiectul Școli periclitare și-a propus următoarele: prezentarea punctelor nevralgice în sistemul educațional maghiar, adică locațiile care necesită intervenții speciale în perioada 2014-2020; inițierea unor dezbateri despre viitorul comunității maghiare și instituțiile sale în zonele periclitare din punct de vedere demografic; precum și a servi cu informații decidenților cu privire la posibilele măsuri de a sprijini punctele vulnerabile în sistemul educațional local. Proiectul inițiat de către portalul nyelvijogok.ro [drepturi lingvistice] și ISPMN, derulat de către Asociația Analistilor de Politici Publice (Cluj-Napoca) include cercetări sociologice pe tematica vizată, rezultatele cărora sunt puse la dispoziția publicului larg sub formă de studii, articole și bază de date actualizată cu situația instituțiilor educaționale pe pagina web a proiectului (în limba maghiară).

În cursul lunii octombrie 2014 au fost postate ediția actualizată a Situației educației publice ([Közoktatási helyzetkép. A romániai magyar közoktatás 1990 és 2013 között](#)), precum și 16 formulare noi cu școli din județul Cluj, astfel [baza de date](#) ajungând deja la 270 de formulare.

Newsletter of the European Academic Network on Romani Studies, Vol. 1, Nr. 3/2014

Abstract. În cursul lunii octombrie a fost publicat [numărul 3](#) al buletinului informativ al Rețelei academice europene de studii asupra romilor (European Academic Network on Romani Studies). Numărul curent trece în revistă momente importante din activitatea Rețelei, publicații recente, respectiv evenimetele trecute și anunțuri de evenimente în domeniul vizat.

Buletinele informative pot fi accesate pe pagina web a [Rețelei](#).

▪ simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshopuri

Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”: Comemorarea victimelor Holocaustului din România, 8-15 octombrie 2014

Descriere. În luna octombrie 2014 s-au împlinit 73 de ani de la începerea deportării evreilor din România în Transnistria. Cu acest prilej, [Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”](#) a organizat o serie de evenimente dedicate comemorării victimelor Holocaustului din România. Activitățile au inclus ceremonii și sesiuni comemorative, vernisaje de expoziții și performanță de teatru, precum și o conferință cu titlul *Munca obligatorie în Transnistria 1941-1944. Cazul deportaților romi și evrei*, susținută de dr. Viorel Achim și organizată în colaborare cu Centrul Național de Cultură al Romilor. Seria activităților s-a încheiat cu conferința *Combaterea fascismului, rasismului, xenofobiei și a cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii* organizată în parteneriat cu Ministerul Public.

▪ anunțuri

Prelegerea *Construirea simbolică a națiunii, un real conflict: Monumentul mileniului din Brașov și mediul social (1896)* susținută de către Varga-Kuna Bálint în cadrul seriei de prelegeri *Provocările diversității. Ardeleni din 1848 până în prezent/Erdélyről, magyaroktól, a közös román-magyar történelemről*, București, 18 noiembrie 2014

Descriere. Ciclul de prelegeri inițiat de către Institutul Balassi - Institutul Maghiar din București și-a propus să consolideze o nouă fază a dialogului științific între istoriografia maghiară și română. Conducătorii științifici ai acestui proiect sunt Stefano Bottoni și Zoltán Rostás. A șaptea prelegere din cele 18 planificate îl are ca invitat pe Varga-Kuna Bálint, cercetător științific la Institutul de Istorie din cadrul Academiei Maghiare, care în cercetarea lui caută răspuns la întrebarea următoare: ce șanse a avut construcția națiunii maghiare într-un oraș divizat religios și lingvistic, la sfârșitul secolului XIX? În acest scop, apelează la istoria statuii ridicate pe Tâmpa, deasupra Brașovului, un monument care a provocat multă vâlvă. În 1896, statul maghiar a organizat festivități grandioase pentru a comemora ocuparea, cu aproximativ un mileniu în urmă, a Bazinului Carpatic de către triburile maghiare. Manifestările au avut menirea să propage idealul statului maghiar, adică ideologia naționalismului maghiar liberal. Cele mai semnificative evenimente din aceste festivități au fost inaugurările de monumente, cu preponderență la periferia țării, în zone cu populație mixtă.

Rezumatul prelegerii (în limba română) poate fi consultat [aici](#).

Prelegerea va avea loc miercuri, 18 noiembrie 2014, ora 19.00 la sediul [Institutului](#).

Întâlnirea anuală și conferința internațională a Gypsy Lore Society, Chișinău, 10-12 septembrie 2015

Descriere. Gypsy Lore Society este o organizație internațională fondată în Marea Britanie în anul 1888 cu scopul de a promova cercetările referitoare la minoritatea romă precum și alte minorități și culturi peripatetice. Conferințele internaționale și întâlnirile anuale sunt organizate în vederea asigurării unui context în care cercetători care-și desfășoară activitatea în diferitele domenii ale științelor sociale, cu focus pe minoritatea romă, să își poată prezenta rezultatele recente ale cercetărilor. Totodată, întâlnirea anuală face posibilă adunarea membrilor Gypsy Lore Society.

Următoarea întâlnire va avea loc la Chișinău, în 10-12 septembrie 2015. Evenimentul este organizat de către Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe din Moldova (Grupul de cercetare „Etnologia romilor”) în cooperare cu Asociația „Porojan” (Republica Moldova).

Termenul-limită pentru aplicații cu paneluri este 2 februarie 2015, iar pentru lucrări 2 martie 2015.

Pentru mai multe informații accesați pagina web a [Gypsy Lore Society](http://www.gypsyloresociety.org).

▪ despre buletinul informativ Noutăți

Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea lui sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro. Cei care nu doresc să primească acest buletin informativ sunt invitați să ne contacteze în acest sens.

Informații detaliate în legătură cu proiectul Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România și numerele anterioare ale buletinului informativ se găsesc pe pagina web a Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), [aici](#).

Pentru informații legate de proiectele derulate în cadrul ISPMN și publicațiile apărute la Editura ISPMN vizitați pagina web a [Institutului](#).